

TURINYS



10 **I. DIEVAI IR DIDVYRIAI**

12 **Dievai**

12 **PASAULIO IR DIEVŲ ATSIKIMAS**

17 **DZEUSAS**

17 Dzeuso gimimas

18 Dzeusas nuverčia Kroną.
Olimpo dievų kova su titaniais

18 Dzeuso kova su Tifonu

21 Olimpas

26 Poseidonas ir jūrų dievai

27 Niūrijo Hado karalystė

31 **HERA**

33 **IJO**

34 **APOLONAS**

34 Apolono gimimas

34 Apolono kova su Pitonu
ir Delfų orakulo įkūrimas

37 Dafnė

39 Apolonas pas Admetą

39 Apolonas ir mūzos

41 Aloėjo sūnūs

43 Marsijas

43 Asklepijas (Eskulapijus)

45 **ARTEMIDĖ**

47 Aktajonas

48 **ATĖNĖ PALADĖ**

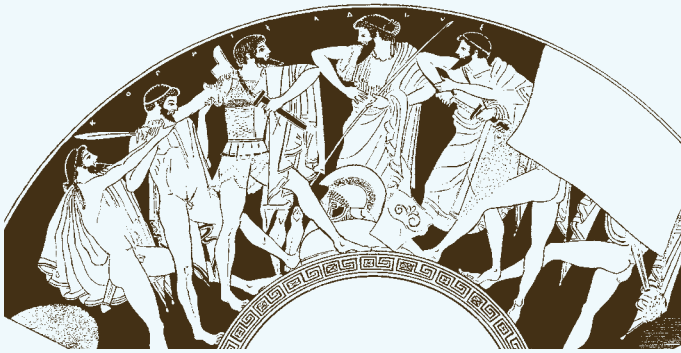
48 Atėnės gimimas

51	Arachnė
53	HERMIS
53	Hermis pagrobia Apolono karves
57	ARĖJAS, AFRODITĖ, EROTAS IR HIMENAJAS
57	Arėjas
59	Afroditė
60	Pigmalionas
62	Narkisas
64	Adonis
66	Erotas
66	Himenajas
68	HEFAISTAS
72	DEMETRA IR PERSEFONĖ
72	Hadas pagrobia Persefonę
78	Triptolemas
81	Erisichtonas
82	NAKTIS, MĖNULIS, AUŠRA IR SAULĖ
84	Faetontas
88	DIONISAS
88	Dioniso gimimas ir auklėjimas
91	Dionisas ir jo palyda
92	Likurgas
92	Minijo dukterys
94	Tirėnų jūros piratai
96	Ikarijas
96	Midas
97	PANAS
99	Panas ir Siringa
100	Pano ir Apolono varžybos

102	Didvyriai
102	PENKI AMŽIAI
105	DEUKALIONAS IR PIRO
106	PROMETĖJAS
117	PANDORA
118	AJAKAS
119	DANAIDĖS
122	PERSĖJAS
122	Persėjo gimimas
124	Persėjas užmuša gorgonę Medūsą
129	Persėjas ir Atlantas
130	Persėjas išgelbsti Andromedą
132	Persėjo vestuvės
134	Persėjo sugrįžimas į Serifą
135	Persėjas Arge
137	SISIFAS
138	BELEROFONTAS
143	TANTALAS
145	PELOPAS
149	EUROPĖ
151	KADMAS
155	DZETAS IR AMFIONAS
158	NIOBĖ
163	HERAKLIS
163	Heraklio gimimas ir auklėjimas
166	Heraklis Tėbuose

- 167 Heraklio žygdarbiai
167 Nemėjos liūtas (pirmasis žygdarbis)
168 Lernos hidra (antrasis žygdarbis)
170 Stimfalo paukščiai (trečiasis žygdarbis)
171 Kerinėjos stirna (ketvirtasis žygdarbis)
173 Erimanto šernas ir mūšis su kentaurais (penktasis žygdarbis)
174 Karaliaus Augėjo tvartai (šeštasis žygdarbis)
175 Kretos jautis (septintasis žygdarbis)
175 Diomedo kumelės (aštuntasis žygdarbis)
176 Heraklis pas Admetą
179 Hipolitės juosta (devintasis žygdarbis)
181 Heraklis išgelbsti Laomedonto dukterį Hesionę
183 Geriono karvės (dešimtas žygdarbis)
184 Kerberas (vienuoliktasis žygdarbis)
188 Hesperidžių obuoliai (dvyliktasis žygdarbis)
192 Heraklis ir Euritas
195 Heraklis ir Dejanėira
197 Heraklis pas Omfalę
198 Heraklis ima Troją
200 Heraklis kovoja su gigantais
203 Heraklio mirtis ir jo priėmimas į Olimpo dievų būrį
208 **HERAKLEIDAI**
210 **KEKROPAS, ERICHTONIJAS IR ERECHTĖJAS**

- 212 **KEFALAS IR PROKRIDĖ**
215 **PROKNĖ IR FILOMELĖ**
217 **BORĖJAS IR OREITIJĄ**
218 **DAIDALAS IR IKARAS**
223 **TESĖJAS**
223 Tesėjo gimimas ir auklėjimas
224 Tesėjo žygdarbiai kelyje į Atėnus
226 Tesėjas Atėnuose
228 Tesėjo kelionė į Kretą
232 Tesėjas ir amazonės
234 Tesėjas ir Peiritojas
236 Helenės pagrobimas. Tesėjas ir Peiritojas nutaria pagrobti Persefonę. Tesėjo mirtis
237 **MELEAGRAS**
240 **KIPARISAS**
241 **ORFĖJAS IR EURIDIKĖ**
241 Orfėjas požemio karalystėje
247 Orfėjo mirtis
249 **HIAKINTAS**
250 **POLIFEMAS, AKIDAS IR GALATĖJA**
251 **DIOSKŪRAI – KASTORAS IR POLIDEUKAS**
253 **ATRĖJAS IR TIESTAS**
256 **AISAKAS IR HESPERIJA**



258 **2. SENOVĖS GRAIKŲ EPAS**

260 **Argonautai**

260 **FRIKSAS IR HELĖ**

263 **JASONO GIMIMAS IR AUKLĖJIMAS**

264 **JASONAS JOLKE**

266 **JASONAS RENKA BENDRAKELEIVIUS
IR RUOŠIASI ŽYGIUI KOLCHIDĖN**

267 **ARGONAUTAI LEMNE**

268 **ARGONAUTAI
KIDZIKO PUSIASALYJE**

269 **ARGONAUTAI MISIJOJE**

270 **ARGONAUTAI BITINIJOJE (AMIKAS)**

271 **ARGONAUTAI PAS FINĖJĄ**

274 **SIMPLEGADOS**

275 **ARETIJO SALA IR ATVYKIMAS
Į KOLCHIDĘ**

277 **HERA IR ATĖNĖ PAS AFRODITĘ**

278 **JASONAS PAS AJETĄ**

280 **ARGONAUTAI KREIPIASI PAGALBOS
Į MEDĖJĄ**

283 **JASONAS ĮVYKDO AJETO PAVEDIMĄ**

285 **MEDĖJA PADEDA JASONUI
PAGROBTI AUKSO KAILĮ**

287 **ARGONAUTŲ SUGRĮŽIMAS**

291 **JASONAS IR MEDĖJA JOLKE.
PELIJO MIRTIS**

293 **JASONAS IR MEDĖJA KORINTE.
JASONO MIRTIS**

298 **Trojos ciklas**

298 **HELENĖ, DZEUSO IR LEDOS DUKTĖ**

300 **PELĖJAS IR TETIDĖ**

303 **PARIO TEISMAS**

- 305 PARIS GRĮŽTA Į TROJĄ
- 306 PARIS PAGROBIA HELENĘ
- 309 MENELAJAS RUOŠIASI KARUI
SU TROJA
- 310 ACHILAS
- 314 TROJA
- 315 GRAIKIJOS DIDVYRIAI MISIJOJE
- 317 GRAIKAI AULIDĖJE
- 322 GRAIKŲ KELIONĖ TROJOS KRANTŲ
LINK.
FILOKTETAS
- 323 PIRMIEJI DEVYNERI TROJOS
APSIAUSTIES METAI
- 328 ACHILO KIVIRČAS SU AGAMEMNONU
- 334 ACHAJŲ KARIŲ SUSIRINKIMAS.
TERSITAS
- 338 MENELAJO IR PARIO DVIKOVA
- 340 PANDARAS SULAUŽO PRIESAIKĄ.
MŪŠIS
- 346 HEKTORAS TROJOJE. HEKTORO
ATSISVEIKINIMAS SU ANDROMACHE
- 349 MŪŠIO TĘSINYS.
HEKTORO DVIKOVA SU AJANTU
- 352 TROJĖNŲ PERGALĖ
- 354 AGAMEMNONAS MĖGINA SUSITAIKYTI
SU ACHILU
- 356 ODISĖJAS IR DIOMEDAS VYKSTA
Į TROJĖNŲ STOVYKLĄ. RESO ŽIRGAI
- 359 KAUTYNĖS PRIE ACHAJŲ STOVYKLOS
- 362 KAUTYNĖS PRIE LAIVŲ
- 367 PATROKLO ŽYGDARBAI IR MIRTIS
- 372 KOVA DĖL PATROKLO KŪNO
- 378 TETIDĖ PAS HEFAISTĄ. ACHILO
GINKLAI
- 380 ACHILO SUSITAIKYMAS SU
AGAMEMNONU
- 381 ACHILAS STOJA Į MŪŠĮ SU TROJĖNAIS
- 387 ACHILO DVIKOVA SU HEKTORU
- 391 PATROKLO LAIDOTUVĖS
- 395 PRIAMAS ACHILO PALAPINĖJE.
HEKTORO LAIDOTUVĖS
- 398 MŪŠIS SU AMAZONĖMIS. PENTESILĖJA
- 401 MŪŠIS SU ETIOPAIS. MEMNONAS
- 403 ACHILO MIRTIS
- 405 AJANTO TELAMONIDO MIRTIS
- 407 FILOKTETAS. PASKUTINĖS TROJOS
DIENOS
- 410 TROJOS ŽLUGIMAS
- 417 GRAIKŲ GRĮŽIMAS Į TĖVYNĘ
- 420 **Odisėja**
- 420 ODISĖJAS PAS NIMFĄ KALIPSO
- 422 ITAKĖJE SIAUTĖJA JAUNIKIAI,
ŠVAISTYDAMI ODISĖJO TURTA

425 **TELEMACHAS PAS NESTORĄ
IR MENELAJĄ**

428 **JAUNIKIŲ SĄMOKSLAS PRIEŠ
TELEMACHĄ**

428 **ODISĖJAS PALIEKA NIMFOS
KALIPSO SALĄ**

431 **ODISĖJAS IR NAUSIKAJA**

433 **ODISĖJAS PAS KARALIŲ ALKINOJĄ**

437 **ODISĖJAS PASAKOJA SAVO NUOTYKIUS**

437 Kikonai ir lotofagai

438 Odisėjas kikloų saloje. Polifemas

443 Odisėjas Eolo saloje

444 Odisėjas pas laistrigonus

445 Odisėjas burtininkės Kirkės saloje

448 Odisėjas nužengia Hado karalystėn

450 Odisėjo kelionė pro seirenų salą,
pro Skilą ir Charibdę

453 Odisėjas Trinakrijos saloje. Odisėjo laivo
sudužimas

455 **ODISĖJO GRĮŽIMAS Į ITAKĘ**

456 **ODISĖJAS PAS EUMAJĄ**

458 **TELEMACHO SUGRĮŽIMAS Į ITAKĘ**

460 **TELEMACHAS ATEINA PAS EUMAJĄ.
ODISĖJAS IR TELEMACHAS**

463 **ODISĖJAS, APSIMETĘS KLAJŪNU,
ATEINA Į SAVO RŪMUS**

467 **ODISĖJAS IR PENELOPĖ**

472 **ODISĖJO KERŠTAS JAUNIKIAMS**

478 **ODISĖJAS PRISIPAŽĮSTA PENELOPEI**

480 **JAUNIKIŲ SIELOS HADO KARALYSTĖJE**

481 **ODISĖJAS PAS LAERTĄ**

482 **GYVENTOJŲ SUKILIMAS
IR SUSITAIKYMAS SU ODISĖJU**

484 **Agamemnonas ir
jo sūnus Orestas**

484 **AGAMEMNONO MIRTIS**

488 **ORESTAS KERŠIJA
UŽ TĖVO NUŽUDYMĄ**

490 **APOLONAS IR ATĖNĖ PALADĖ
IŠGELBSTI ORESTĄ NUO ERINIŲ
PERSEKIOJIMO**

493 **ORESTAS KELIAUJA Į TAURIDĘ
ŠVENTOSIOS ARTEMIDĖS STATULĖLĖS**

496 **Tėbų ciklas**

496 **OIDIPAS. VAIKYSTĖ.
JAUNYSTĖ IR SUGRĮŽIMAS Į TĖBUS**

502 **OIDIPAS TĖBUOSE**

504 **OIDIPO MIRTIS**

511 **SEPTYNETAS PRIEŠ TĖBUS**

520 **ANTIGONĖ**

523 **EPIGONŲ ŽYGIS**

524 **ALKMAJONAS**

DIEVAI IR DIDVYRIAI

1





ATĚNĚ IR HERMIS
(V a. pr. Kr.)

Dievai

PASAULIO IR DIEVŲ ATsirADIMAS

Mitai apie dievus ir jų kovą su gigantais atpasakoti daugiausia pagal Hesiodo poemą „Teogonija“ („Dievų kilmė“).

Kai kurie padavimai paimti iš Homero poemų „Iliada“ ir „Odiseja“ bei romėnų poeto Ovidijaus poemos „Metamorfozės“ („Pavirtimai“).

Iš pradžių buvo vien amžinas, beribis, tamsus Chaosas – gyvybės šaltinis. Viskas atsirado iš beribio Chaoso – visas pasaulis ir nemirtingieji dievai. Iš Chaoso atsirado ir deivė Žemė – Gaja. Plačiai nusidriekė ji, galinga, duodanti gyvybę viskam, kas gyvena ir auga joje. O giliai po Žeme, taip giliai, kaip toli nuo mūsų neaprépiamas šviesus dangus, neišmatuojamoje gelmėje gimė niūrusis Tartaras – siaubinga bedugnė, kupina amžinos tamsos. Iš Chaoso gimė ir galingoji, viską atgaivinanti Meilė – Erotas. Beribis Chaosas pagimdė amžinąją Tamsą – Erebą ir tamsiąją Naktį – Niktę. O iš Nakties ir Tamsos atsirado amžinoji Šviesa – Eteris ir džiaugsminga šviesi Diena – Hemera. Šviesa pasklido po pasaulį, naktis ir diena ėmė keisti viena kitą.

Galinga, palaimos kupina Žemė pagimdė bekraštį mėlyną Dangų – Uraną, ir nusidriekė Dangus virš Žemės. Išdidžiai iškilo į jį Žemės pagimdyti aukštieji Kalnai, ir plačiai išsiliejo amžinai šniokščianti Jūra.



ATĚNĚ
(bronzině statula,
IV a. pr. Kr. vid.)

Uranas – Dangus įsiviešpatavo pasaulyje. Jis vedė palaimingąją Žemę. Šešeto sūnų ir šešeto dukterų – galingų, rūsčių titanų – susilaukė Uranas ir Žemė – Gaja. Jų sūnus titanas Okeanas, juosiantis žemę, ir deivė Tetidė pagimdė visas upes, kurios gena savo vandenį jūros link, ir jūrų deives – okeanides. O titanas Hiperionas ir Tėja pagimdė Saulę – Heliją, Mėnulį – Selėnę ir rausvaskruostę Aušrą – rožiapirštę Eos (Aušrinę). Astrajas ir Eos pagimdė žibančias tamsiame nakties danguje žvaigždes ir vėjus: audringąjį šiaurį Borėją, rytį Eurą, drėgnąjį pietį Notą ir švelnųjį vakarį Zefyrą, genantį lietaus debesis.

Galingoji Žemė pagimdė ne tik titanus, bet ir tris milžinus – kiklopus su viena akimi kaktoje – bei tris didžiulius tarytum kalnai penkiasdešimtgalvius šimtarankius milžinus (hekatoncheirus). Prieš jų baisią jėgą niekas negalėjo atsilaikyti, jų stichiška galia buvo beribė.

Pradėjo nekęsti Uranas vaikų milžinų, nutrenkė juos į gilias ir tamsias deivės Žemės gelmes ir uždraudė grįžti į pasaulį. Kankinosi motina Žemė. Ją slėgė baisi našta, glūdinti jos gelmėse. Pasišaukė ji vaikus titanus ir ėmė kurstyti prieš tėvą Uraną, bet tie neišdrįso pakelti prieš tėvą rankos. Tik tai jausniausias jų, klastingasis Kronas¹ gudrumu įveikė Uraną ir atėmė iš jo valdžią.

Deivė Naktis – Niktė, bausdama Kroną, pagimdė daugybę siaubingų dievų: mirties dievą Tanatą, nesantaikos deivę Eridę, apgaulės deivę Apatą, naikinimo deives – keres, miego dievą Hipną, lydimą spiečiaus niūrių, sunkių vizijų, negailestingąją keršto deivę Nemesidę ir daugelį kitų. Siaubą, nesantaiką, apgaulę, karus ir nelaimes atnešė tie dievai į pasaulį, kur tėvo soste įsiviešpatavo Kronas.

1 *Kronas* – viską ryjantis laikas (gr. *chronos* – laikas).



DIEVAS KRONAS – DZEUSO TĒVAS
(III a. pr. Kr. biustas)



**NIMFA ADRASTĖJA MAITINA MAŽĄJĮ DZEUSĄ IŠ OŽKOS AMALTĖJOS RAGO.
UŽ DZEUSO STOVĪ MAŽASIS DIEVĀS PANAS, GROJANTIS ŠVILPYNE**
(II a. pr. Kr. reljefas)

Dzeuso gimimas

Kronas nebuvo tikras, jog valdžia visada išliks jo rankose. Jis būgštavo, kad ir prieš jį gali sukilti vaikai ir pasielgti taip, kaip jis pasielgė su savo tėvu Uranu. Ir liepė Kronas žmonai Rėjai atnešti jam ką tik gimusius vaikus ir negailestingai juos vieną po kito prarydavo. Siaubas kaustė Rėją matant savo vaikų likimą. Jau penketą prarijo Kronas: Hestiją², Demetrą³, Herą, Hadą ir Poseidoną⁴.

Rėja bijojo netekti ir paskutiniojo vaiko. Tėvams Uranui – Dangui ir Gajai – Žemei patarus, ji pasislėpė Kretos saloje ir ten, gilioje oloje, pagimdė sūnų Dzeusą. Toje oloje Rėja paslėpė jį nuo žiauraus tėvo, o Kronui davė praryti ilgą akmenį. Kronas neįtarė apgaulės.

O Dzeusas tuo metu augo Kretos saloje. Nimfos Adrastėja ir Ida mylavo mažąjį Dzeusą, girdė jį dieviškosios ožkos Amaltėjos pienu. Bitės nešė Dzeusui medų nuo aukšto Diktės kalno šlaitų. Mažajam Dzeusui verkiant jaunieji kuretai⁵, saugoję olą, trankė kalavijais skydus, kad verksmo neišgirstų Kronas ir neištiktų Dzeuso jo brolių ir seserų likimas.

1 *Dzeusas* – romėnų Jupiteris.

Dievų gyvenimas Olimpe vaizduojamas pagal Homero kūrinius „Iliada“ ir „Odiseja“, šlovinančius giminę gentinę aristokratiją ir jai vadovavusius basilėjus. Olimpo dievai skiriasi nuo aristokratų ir basilėjų tiktai tuo, jog jie yra nemirtingi, visagaliai ir moka daryti stebuklus.

Dievas Dzeusas – toks pat basilėjas, dievų aristokratijos padedamas valdąs visą žemę ir dangų. Poseidonas – toks pat idealizuotas basilėjas kaip ir Dzeusas. Jis, apsuptas jūros dievų aristokratijos, valdo jūrą. Tad tarp dievų, kaip ir tarp žmonių, buvo basilėjų, valdančių savąją sritį. Dzeusas valdo dangų ir žemę, Poseidonas – jūrą, o Hadas – požemio karalystę.

2 *Hestija* – aukuro ir namų židinio deivė, miestų ir valstybės globėja.

Vėliau Romoje su Hestija buvo sutapatinta Vesta, namų židinio deivė.

3 *Demetra* – derlingumo deivė, teikianti viskam augimą, laukams derlingumą, šlovinanti žemdirbio darbą. Romėnai pavadino deivę Demetrą savo senosios derlingųjų laukų deivės vardu – Cerera. Mitus apie Demetrą žr. toliau.

4 Romėnų mituose juos atitiko Junona, Plutonas ir Neptūnas.

5 *Kuretai* – pusdieviai, Dzeuso sargybiniai ir gynėjai. Vėliau kuretais buvo vadinami Dzeuso ir Rėjos žyniai Kretoje.

Dzeusas nuverčia Kroną. Olimpo dievų kova su titanais

Išaugo ir subrendo Dzeusas. Jis sukilo prieš tėvą ir privertė jį atryti brolius ir seseris. Vieną po kito atrijo Kronas savo vaikus – dievus. Jie pradėjo kovą su Kronu ir titanais dėl valdžios pasaulyje.

Baisi ir įnirtinga buvo toji kova. Krono vaikai įsitvirtino aukštajame Olimpe. Jiems padėjo ir kai kurie titanai, o pirmiausia – titanas Okeanas ir jo duk-tė Stiksė su vaikais Prievarta, Jėga ir Pergale. Sunki buvo toji kova Olimpo dievams. Galingi ir baisūs buvo jų priešai. Bet Dzeusui į pagalbą atėjo kiklo-pai. Jie nukalė jam griauštinius ir žaibus, kuriuos Dzeusas svaidė į titanus. Kova truko dešimt metų, tačiau pergalės nepasiekė nei vieni, nei kiti. Tada ryžosi Dzeusas išleisti iš žemės gelmių šimtarankius milžinus – hekatonchei-rus. Baisūs, didžiuliai kaip kalnai išvirto jie iš žemės gelmių ir puolė į mūšį. Jie laužė nuo kalnų uolas ir šimtais svaidė jas į titanus, besiantinančius prie Olimpo. Dejavo žemė, viskas aplink dundėjo ir drebėjo. Net Tartaras krūp-čiojo nuo tos kovos. Dzeusas vieną po kito svaidė liepsnojančius žaibus ir kurtinančius griauštinius. Liepsnojo visa žemė, kunkuliavo jūros, viską ap-traukė tiršti dūmai ir tvaikas.

Galų gale titanai neišlaikė. Jie buvo palaužti ir nugalėti. Olimpiečiai su-kaustė juos ir nutrenkė į niūrijų Tartarą, į amžinąją tamsą. Kad galingieji ti-tanai neišsiveržtų iš Tartaro, prie varinių neįveikiamų jo vartų stoji šimta-rankiai milžinai – hekatoncheirai. Titanų viešpatavimas pasaulyje baigėsi.

Dzeuso kova su Tifonu

Bet kova tuo nesibaigė. Gaja – Žemė užsirūstino ant olimpiečio Dzeuso, kad jis taip žiauriai nubaudė nugalėtus jos vaikus – titanus. Ji ištekėjo už niūriojo Tartaro ir pagimdė siaubingą šimtagalvę pabaisą Tifoną. Milžiniškas, su šimtu galvų pakilo slibinas Tifonas iš žemės gelmių. Šiurpus jo staugimas, prime-nantis šunų lojimą, žmonių balsus, įniršusio jaučio maurojimą, liūto riaumoji-mą, sudrebino žemę. Tamsūs liepsnos kamuoliai supo Tifoną, o žemė drebėjo nuo jo sunkių žingsnių. Dievai pašiurpo iš siaubo. Bet drąsiai puolė Tifoną griausmavaldis Dzeusas, ir prasidėjo mūšis. Vėl sušvytavo žaibai Dzeuso ran-kose, pasigirdo griaustinio dundėjimas. Sudrebėjo žemė ir dangaus skliautas.



DZEUSAS
(V a. pr. Kr.)



PABAISA TIFONAS
(VI a. pr. Kr. vaza)

Ryški liepsna užliejo žemę, kaip ir kovos su titanais metu. Jūros kunkuliuo vos Tifonui prisiartinus. Šimtais skriejo ugninės griausmavaldžio Dzeuso strėlės – žaibai, atrodė, jog nuo jų liepsnoja net oras ir tamsūs audros debesys. Dzeusas supleškino visą šimtą Tifono galvų. Griuvo Tifonas ant žemės, skleisdamas tokį karštį, jog viskas aplinkui lydėsi. Dzeusas pakėlė Tifono kūną ir nutrenkė į niūryjį jį pagimdžiusį Tartarą. Tačiau ir ten grasina Tifonas dievams ir viskam, kas gyva. Jis kelia audras ir ugnikalnių išsiveržimus; iš jo ir Echidnos, pusiau moters, pusiau gyvatės, ryšio gimė siaubingas dvi-galvis šuo Ortas, pragaro šuo Kerberas (Cerberis), Lernos hidra ir Chimaira (Chimera); dažnai drebbina Tifonas žemę.

Nugalėjo Olimpo dievai savo priešus. Daugiau niekas neįstengė priešintis jų valdžiai. Dabar jie galėjo ramiai valdyti pasaulį. Galingiausias jų, griausmavaldis Dzeusas, pasiėmė dangų, Poseidonas – jūrą, o Hadas – požeminę mirusiųjų karalystę. Žemę susitarė valdyti bendrai. Nors ir pasidalijo Krono sūnūs valdžią, vis dėlto visur viešpatauja dangaus valdovas Dzeusas: jis valdo žmones ir dievus – visą pasaulį.

Olimpas

Aukštai šviesiajame Olimpe viešpatauja Dzeusas, apsuptas pulko dievų. Čia ir jo žmona Hera, ir auksaplaukis Apolonas su seserimi Artemide, ir gražioji Afroditė, ir galingoji Dzeuso dukra Atėnė¹, ir daug kitų dievų. Trys gražiosios horos saugo įėjimą į aukštąjį Olimpą ir uždengia tirštais debesimis vartus, kai dievai leidžiasi žemėn ar kyla į šviesiąsias Dzeuso menes. Aukštai virš Olimpo driekiasi beribis mėlynas dangus, ir liejasi iš jo auksinė šviesa. Nei lyja, nei sninga Dzeuso karalystėje; ten amžinai šviesi džiugesio pilna vasara. O žemiau spiečiasi debesys, kartkartėmis uždengdami tolimąją žemę. Ten, žemėje, pavasarį ir vasarą keičia ruduo ir žiema, džiaugsmą ir linksmybę – nelaimė ir sielvartas. Tiesa, ir dievus aplanko liūdesys, tačiau jis greitai praeina, ir vėl džiaugsmas užvaldo Olimpą.

1 Graikų deivės *Artemidė*, *Afroditė* ir *Atėnė* romėnų mitologijoje atitinka Diana, Venera ir Minerva.



DZEUSAS, SVAIDANTIS ŽAIBUS (PAGAL KITAS PRIELAIDAS – POSEIDONAS)
(V a. pr. Kr.)

Puotauja dievai savo aukso menėse, kurias įrengė Dzeuso sūnus Hefajstas¹. Valdovas Dzeusas sėdi aukštame aukso soste. Jo vyriškame, gražiam veide atsispindi didybė ir ramus valdžios bei galybės supratimas. Prie sosto stovi taikos deivė Nikė. Įžengia didingoji deivė Hera, Dzeuso žmona. Gerbia Herą, santuokos globėją, jos vyras Dzeusas ir visi Olimpo dievai. Kai spindėdama grožiu, puošniai apsirengusi Hera įžengia į pokylių salę, visi dievai atsistoja ir nusilenkia griausmavaldžio žmonai. O ji žingsniuoja prie aukso sosto ir atsisėda greta Dzeuso. Prie Heros sosto stovi jos pasiuntinė – vaivorykštės deivė lengvasparnė Iridė, visada pasirengusi greitai skristi vaivorykštiniais sparnais į pačius tolimiausius žemės kraštus vykdyti Heros paliepimo.

Puotauja dievai. Dzeuso dukra jaunoji Hebė ir Trojos karaliaus sūnus Ganimedas, Dzeuso numylėtinis, apdovanotas nemirtingumu, paduoda jiems ambrozijos ir nektaro – dievų maisto ir gėrimo. Žaviosios charitės² ir mūzos linksmia juos dainomis ir šokiais. Jos sukasi ratu, susikibusios rankomis, o dievai gėrasi jų lengvais judesiais ir nepakartojamu, amžinu jaunystės grožiu. Vis linksmesnė darosi olimpiečių puota. Tose puotose dievai sprendžia visus reikalus, čia jie lemia pasaulio ir žmonių likimą. Iš Olimpo Dzeusas dalija žmonėms dovanas ir įveda žemėje tvarką bei įstatymus. Dzeuso rankose žmonių likimas: laimė ir nelaimė, gėris ir blogis, gyvybė ir mirtis. Du dideli indai stovi prie Dzeuso rūmų vartų. Viename jų gėrio dovanos, kitame – blogio. Dzeusas semia iš indų gėrį bei blogį ir siunčia žmonėms. Vargas žmogui, kuriam griausmavaldis semia dovanas tik iš blogojo indo. Vargas ir tam, kuris pažeidžia Dzeuso nustatytą tvarką žemėje ir nesilaiko jo įstatymų. Rūsčiai suraukia tada Krono sūnus tankius antakius, juodi debesys apniaukia dangų. Iširsta didysis Dzeusas, ir piestu stojasi jo plaukai, pykčiu suliepsnoja akys. Mosteli jis dešiniąja ranka – per visą dangų nusirita griaustinio dundesys, švysteli akinantis žaibas ir sudreba aukštasis Olimpas.

Prie Dzeuso sosto stovi deivė Temidė – įstatymų saugotoja. Griausmavaldžiui paliepus, ji sukviečia dievus Olimpe ir tautos susirinkimus žemėje, saugo tvarką bei įstatymus. Olimpe ir Dzeuso duktė, teisingumo deivė Dikė. Griežtai baudžia Dzeusas neteisingus teisėjus, kai Dikė praneša jam, jog jie nesilaiką jo duotų įstatymų. Deivė Dikė – tiesos gynėja ir apgaulės priešininkė.

1 Romėnų – Vulkanas.

2 Romėnų – gracijos.



HERA
(VI a. pr. Kr.)

Nors Dzeusas siunčia žmonėms laimę ir nelaimę, žmonių likimą lemia Olimpe gyvenančios nenumaldomos likimo deivės – moiros¹. Paties Dzeuso likimas jų rankose. Valdo lemtis mirtinguosius ir dievus, niekas negali išvengti jos. Nėra tokios jėgos, tokios valdžios, kuri įstengtų pakeisti tai, kas skirta dievams ir mirtingiesiems. Tik moiros žino lemtį. Moira Kloto verpia žmogaus likimo siūlą, nulemdama, kiek jis gyvens. Siūlui nutrūkus žmogus miršta. Moira Lachesė nežiūrėdama ištraukia žmogui tenkantį burtą. Niekas negali pakeisti moirų paskirto likimo, nes trečioji moira Atropė viską, ką paskyrė žmogui jos seserys, susuka į didelį kamuolį, o tai, kas susukta į likimo kamuolį, yra neišvengiama. Nepermaldaujamos didžiosios, rūščiosios moiros.

¹ Romėnų – parkos.



NIKÉ – PERGALĒS DEIVĒ
(IV a. pr. Kr.)